

Anders Domert, anders.domert@dom.se

Justitiedepartementet
Ju2025/01090

Yttrande över betänkandet Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott (SOU 2025:54)

Tingsrätten har, utifrån de aspekter tingsrätten anser sig ha att beakta, följande synpunkter.

Allmänt

Tingsrätten delar utredningens bedömning att frågan om utvisning på grund av brott bör prövas av Migrationsverket i stället för inom ramen för det straffrättsliga förfarandet i allmän domstol. Frågan bör dock utredas ytterligare innan ändringar görs i det nuvarande regelverket för utvisning på grund av brott. Ändringarna som föreslås kan nämligen förväntas leda till att frågan om utvisning kommer att prövas inom det straffrättsliga förfarandet i betydligt fler fall än idag, vilket kommer att belasta de allmänna domstolarna på ett mycket tydligt sätt. Detta eftersom antalet prövningar och beslut om utvisning kommer att öka markant utifrån att antalet utvisningsgrundande brott utvidgas påtagligt samtidigt som åklagarna åläggs en plikt att yrka på utvisning i alla fall då brottet bedöms vara utvisningsgrundande. Det kommer leda till att tingsrätterna måste avgöra fler mål efter huvudförhandling och att offentlig försvarare då också måste utses i större utsträckning. Risken är vidare påtaglig att färre mål kommer att kunna hanteras inom ramen för snabbare lagföring (SLF), varför handläggningstiderna för brottmål då kommer att förlängas.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att förslaget skulle få stora konsekvenser för domstolarna. Den ökade arbetsbördan, förlängningen av handläggningstiderna och ökade kostnader inte kan anses rimliga eller motiverade innan en alternativ och mer effektiv processordning har utretts. Tingsrätten avstyrker därför förslagen i sin helhet.

Synpunkter på förslagen

Intresseavvägningen ska ske på en skärpt nivå enligt 8 kap. 2 § utlänningslagen

Tingsrätten är positiv till att alla omständigheter som ska beaktas vid intresseavvägningen vid utvisning samlas i 8 a kap. 2 § utlänningslagen.

Enligt betänkandet ska intresseavvägningen ske på en skärpt nivå, vilket innebär att det inte ska tas mer hänsyn till skälen som talar mot utvisning än vad som krävs enligt Sveriges internationella åtaganden (se t.ex. s. 256 och 437). Att intresseavvägningen ska göras på detta sätt framgår inte av den föreslagna lagtexten och det bör övervägas om det ska förtydligas.

Verkställighetshinder ska inte längre prövas av allmän domstol

Det är positivt att frågan om verkställighetshinder inte ska prövas av allmän domstol i samband med utvisning på grund av brott utan endast i samband med att utvisningen verkställs. Det är naturligtvis mer effektivt att koncentrera prövningen av verkställighetshinder på det sättet. Av utredningen framgår dock att det är osäkert om en sådan ordning är förenlig med EU-domstolens praxis, principen om non-refoulement (se s. 319 ff). Frågan bör övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Talan om utvisning på grund av brott

Tingsrätten tillstyrker förslaget att domstolar inte ex officio ska kunna ta upp frågan om utvisning. Utredningen föreslår vidare att åklagare ska åläggas att alltid framställa ett yrkande om utvisning när brottet är utvisningsgrundande. Detta även när det är uppenbart att yrkandet inte kommer att bifallas (se s. 348), vilket ju inte bidrar till att använda såväl åklagares som domstolars resurser på ett effektivt sätt. Förslaget avstyrks.

I handläggningen av detta ärende har lagmannen Anders Domert och chefsrådmannen Per Hjort deltagit.

Anders Domert

Per Hjort